Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

HE 166/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta ja kaasukäyttöisen kuorma-auton hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

13.10.2021

Autotuojat ja -teollisuus ry:n ja Autoalan Keskusliiton lausunto voimassa olevan täyssähköautojen hankintatuen hakuajan pidentämisestä

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä, joka koskee voimassa olevan täyssähköautojen hankintatuen hakuajan jatkamista 31.12.2021 asti.

Hankintatukea koskevassa laissa määritellään vuonna 2018 alkaneen täyssähköautojen hankintatuen ehdoista ja voimassaolosta. Voimassa olevan lain mukaisesti täyssähköautojen hankintatukea koskevat hakemukset tulee jättää viimeistään 30.11.2021. Ehdotettu muutos pidentäisi täyssähköautojen hankintatuen hakuaikaa joulukuun 2021 loppuun asti.

Käyttövoimamurroksen alkuvuosille ajoittuva hankintatuki on tärkeä liikenteen sähköistymistä nopeuttava kannuste, sillä uuden täyssähköauton hankintahinta on keskimäärin vielä noin 20 000 euroa vastaavaa polttomoottoriautoa kalliimpi. Hankintatuki lisää sähköautojen määrää autokannassa, mikä laajentaa myös käytettyjen sähköautojen markkinaa. Käytettyjen sähköautojen markkinan laajentuminen on tärkeä edellytys autokannan sähköistymiselle.

Ehdotettu tuen hakuaikaa vuoden loppuun asti pidentävä muutos on tärkeä ja erittäin tarpeellinen, sillä valmisteilla on uusi hankintatukia koskeva laki, jonka astuu voimaan ensi vuoden alussa. Uutta hankintatukilakia valmistellaan osana valtioneuvoston keväällä hyväksymää fossiilittoman liikenteen tiekarttaa. Hankintatukien uudistamiseen ja jatkamiseen liittyy suuria odotusarvoja, sillä lakien valmistelusta on viestitty aktiivisesti. Hankintatukien valmisteluun liittyy aina myös markkinahäiriön riski, sillä tuet ohjaavat merkittävästi ajoneuvohankintojen ajoittumista.

Koska uuden hankintatuen on arvioitu astuvan voimaan ensi vuoden alussa, joulukuussa 2021 tilattavat uudet autot jäisivät kokonaan hankintatuen ulkopuolelle nykyisen lain mukaisen hakuajan päättyessä marraskuun lopussa. Tämä vähentäisi huomattavasti sähköautojen normaalia kysyntää joulukuussa. Vuoden viimeinen kuukausi sekä kvartaalin päätöskuukaudet ovat viime vuosina olleet tärkeitä asiakastilaus- ja rekisteröintikuukausia erityisesti ladattaville autoille, sillä valmistajilla on Euroopan laajuisia mallikohtaisia vuositavoitteita tehdastilausten ja rekisteröintien määrälle. Kuukauden lisäaika voimassa olevan lain hakuaikaan mahdollistaa täyssähköisten henkilöautojen tilausprosessien ja rekisteröintien etenemisen normaaliin tapaan myös joulukuussa ja muodostaa tärkeän sillan vanhan ja uuden hankintatukilain välille.

Lain voimassaolon jatkaminen vuoden 2023 puolelle

Lisäksi on tärkeää varmistaa, että nykyisen hankintatukilain piirissä olevat autot voivat saada niille varatun hankintatuen, vaikka niiden rekisteröinti tapahtuisikin vasta vuoden 2022 puolella. Lain voimassaolo päättyy 31.12.2022. Uusien autojen toimitusajat ovat koronatilanteen jälkeisen talouden nopean nousun aikaansaaman komponenttipulan takia pidentyneet ja on mahdollista, että tämän vuoden loppupuolella tilattujen autojen toimitus saattaa venyä vuoden 2023 puolelle. Näistä syistä esitämme lain voimassaolon jatkamista 30.6.2023 asti. Lain voimassaolon jatkaminen ei venyttäisi tuen hakuaikaa, mutta sen turvin myös mahdolliset ennakoimattoman pitkät toimitusajat eivät johtaisi tilanteeseen, jossa auton ostaja menettäisi tänä vuonna tilatun auton hankintatuen sen takia, että auton ensirekisteröinti venyisi vuoden 2023 puolelle.

Lain voimassaolon pidentäminen turvaisi myös mahdollisten vuoden 2023 puolelle venyvien kaasukuorma-autojen toimitusaikataulun mahtumisen lain voimassaolon piiriin. Komponenttipulan ennakoidaan leikkaavan merkittävästi myös hyötyajoneuvojen tuotantoa ja pidentävän kaasukuorma-autojen toimitusaikoja lähivuosien aikana.

Autoverollisuus hankintatuen hintarajan tulkinnassa

Uusien täyssähköautojen kysynnän ennakoidaan kääntyvän loppuvuonna aiempaa nopeampaan kasvuun, sillä valtioneuvosto valmistelee parhaillaan täyssähköautojen autoveron poistoa, joka astuisi voimaan takautuvasti 1.10.2021 alkaen. Täyssähköautojen autoveron poistaminen alentaa täyssähköautojen hintaa keskimäärin 1 500 eurolla. Autoveron poistamisella on vaikutusta sähköautojen kokonaishintaan jo 1.10. alkaen, vaikka autoverolain muutos tuleekin voimaan vasta ensi vuoden alussa, sillä auton ostaja saa takautuvan toteutuksen mahdollistamana loka-joulukuussa rekisteröidystä täyssähköautoista autoverohyvityksen.

Hankintatukilain perusteluosaan olisi hakuajan pidentämisen lisäksi perusteltua tehdä myös pieni tarkennus, joka liittyy auton enimmäishintaan koskevaan tulkintaan. Hankintatukilain mukaisesti tukea voidaan myöntää autoille, joiden hankintahinta on enimmillään 50 000 euroa. Osassa hieman yli 50 000 euroa maksavista automalleista takautuva autoveron poistaminen alentaa kokonaishinnan hankintatukilain mukaisen 50 000 euron enimmäishintarajan alle. Lain 3 §:n mukainen hintaraja koskee auton kokonaishintaa, mutta vuonna 2017 julkaistun hallituksen esityksen (HE 176/2017) hintarajaa koskevan 3§:n perusteluissa on yksiselitteisesti mainittu, että ”*Ostettavan auton hinnan enimmäismäärä sisältää hankittavan auton arvonlisäveron sekä autoveron*.”

Koska autovero poistuu sähköautoilta takautuvasti jo 1.10.2021, olisi perusteltua, että loka-joulukuussa hankittavien autojen osalta auton kokonaishintaa tulkittaisiin autoverottomana suhteessa hankintatukirajaan. Autoala hyvittää pääosin jo ennalta asiakkaalle loka-joulukuussa rekisteröitävien autojen autoveron kaupanteon yhteydessä, jotta vältyttäisiin hankalalta autoveron jälkikäteiseltä palautusprosessilta. Hankintatukilain 3§ sallii muotoilultaan kokonaishinnan soveltamisen siten, että autoveron poistuminen voidaan hyvittää asiakkaalle loka-joulukuussa, mutta lain perusteluissa oleva mainin ta hinnan autoverollisuudesta estää näiden hintarajan tuntumaan sijoittuvien autojen kokonaishinnan laskemisen autoverottomana. Koska kokonaishinnan autoverollisuus on mainittu lain perusteluissa, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom edellyttää autoveron laskemisen mukaan kokonaishintaan, vaikka vero olisikin ostohetkellä jo hyvitetty asiakkaalle. Jotta joulukuussa rekisteröitävät autoverottomalta kokonaishinnaltaan enintään 50 000 euroa maksavat täyssähköautot saataisiin hankintatuen piiriin, esitämme, että eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta voisi mietinnössään muuttaa lain

aiemmissa perusteluissa olevaa mainintaa hinnan verollisuudesta, jolloin lakimuutoksen astuessa voimaan auton hankintahintaa voitaisiin 1.12.2021 alkaen hankintatuen hintarajan tulkinnassa käsitellä autoverottomana.

Pekka Rissa

toimitusjohtaja, Autoalan Keskusliitto

Tero Kallio

toimitusjohtaja, Autotuojat ja -teollisuus ry

Hanna Kalenoja

liikenteen erityisasiantuntija, Tieliikenteen Tietokeskus